

Vignette: While shopping for etrogim before Sukkot, Reuven slipped and dropped an etrog he was investigating on the floor. The etrog was invalidated because of the damage caused by the collision. Is Reuven liable?

לוקח כלי מן האומן על מנת לבקרו

1. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פא עמוד א

איבעיא להו: (שואל עם חפץ לאחר ימי שאילתה) פטור משואל וחייב כשומר שכן, או דלמא: שומר שכן נמי לא הוי? – אמר אמימר: מסתברא, פטור משואל וחייב כשומר שכן, הואיל ונהנה מהנה הוה. תניא כוותיה דאמימר: הלוקח כלים מבית האומן לשגרן לבית חמיו, ואמר לו: אם מקבלין אותן ממני - אני נותן לך דמיהן, ואם לאו - אני נותן לך לפי טובת הנאה שבהן. ונאנסו בהליכה - חייב, בחזירה - פטור, מפני שהוא בנושא שכן.

2. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף פח עמוד א

גופא, אמר שמואל: הנוטל כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו - חייב. והני מילי הוא - דקיצו דמיה. ההוא גברא דעל לבי טבחא, אגבה אטמא דבישרא, בהדי דקא אגבה אתא פרשא מרמא מיניה; אתא לקמיה דרב יימר, חייביה לשלומי דמיה. והני מילי הוא - דקיצו דמיה. ההוא גברא דאייתי קארי לפום נהרא, אתו כולי עלמא שקול קרא קרא, אמר להו: הרי הן מוקדשין לשמים; אתו לקמיה דרב כהנא, אמר להו: אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. וה"מ הוא - דקיצו דמיהו, אבל לא קיצו דמיהו - ברשות מרייהו קיימי ושפיר אקדיש

3. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף לא עמוד א

מתני'. שאיני נהנה מישראל - לוקח ביותר ומוכר בפחות; שישראל נהנין לי - לוקח בפחות ומוכר ביותר, ואין שומעין לו; שאיני נהנה להן והן לי - יהנה לעובדי כוכבים. גמ'. אמר שמואל: הלוקח כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו - חייב, אלמא קסבר: הנאת לוקח היא...אלא (עמוד ב) מתני' בזבינא מיצעא, ודשמואל בזבינא חריפא. תניא כותיה דשמואל: הלוקח כלים מן התגר לשגרן לבית חמיו, ואמר לו: אם מקבלין אותן ממני אני נותן לך דמיהם, ואם לאו אני נותן לך לפי טובת הנאה שבהן, נאנסו בהליכה - חייב, בחזרה - פטור, מפני שהוא בנושא שכן

4. תוספות מסכת בבא בתרא דף פז עמוד

הלוקח כלי מבית האומן ע"מ לבקרו ונאנס בידו חייב - לכאורה נראה דחייב משום דחשיב כשואל דס"פ ד' נדרים (נדרים דף לא). מפרש טעמא דשמואל דקסבר הנאת לוקח היא היינו כשואל שכל ההנאה שלו...מיהו רש"י פירש בב"מ (שם) דנאנסו בהליכה חייב משום דחשיב כלוקח...וכן נראה לר"י דחשיב לוקח ומייתי ראייה מההיא דלקמן דאייתי קרי לפום נהרא דאמר רב כהנא אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו ואי שואל הוי אמאי לא יוכל להקדיש מה שהשאל ביד אחרים כמו שהמשכיר יכול להקדיש כדאמרי' בפי האומר משקלי עלי (ערכין דף כא. ושם)

	Proofs to the שואל approach	Proofs to לוקח approach
1.	emphasis on הנאה works with the מחייב of נדרים לא. which is "כל הנאה שלו"	implies אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו -בבא בתרא פח. the seller no longer owns the merchandise.
2.	requires חריפא to make it שלו כל הנאה שלו - נדרים לא.	קנין קיצו דמיה requires -בבא בתרא פח. so there is
3.	The context of the גמרא is שואל -בבא מציעא פא.	context of גמרא deals with sales -בבא בתרא פח.

שואל

5. הר"ן מסכת נדרים דף לא עמוד א

גמ'. אמר שמואל הלוקח כלי מן התגר ונאנס בידו חייב הנאת לוקח היא - אוקמינן התם בפי הספינה (ב"ב פח) בדקיצו דמיה הלכך סמכא דעתיה דלוקח שאם רצה ללקחן הרשות בידו וכיון שכן חייב באונסין דבמקח כל הנאה ללוקח היא ולא למוכר והוה ליה כש(מ)ואל דמשום דכל הנאה שלו חייב באונסין ונהי דהכא לא חש לפרושי דהא דשמואל דוקא בדקיצו דמיה סמך ליה אסוגיין דבפרק הספינה כי היכי דהתם נמי לא חש לאוקמה דוקא בזבינא חריפא כדמוקי לה בסמוך משום דההיא סוגיא דהתם אסוגיא דהכא נמי סמכא.

6. תוספות רי"ד מסכת נדרים דף לא עמוד א

כו) אלמא הנאת לוקח היא פי' כל ההנאה היא ללוקח שהמוכר עצב הוא כשמוכר והלוקח שמח ומשום זה הוי עלוי' כשואל שכל הנאה שלו ומחייב באונסין

7. מפרש למסכת נדרים דף לא עמוד א

אלמא הנאת לוקח היא - דהנאה ללוקח במקחו יותר משל מוכר הלכך **חייב דגמר ומקני נפשיה בההיא הנאה שמניחו לבקרו והוי כנושא שכר ונתחייב באונסין**. נאנסו בהליכה חייב - (מפני שהוא כנושא שכר) **בההיא הנאה דאית ליה שמניחו להוליכו לבית חמיו גמר ומקני נפשיה**. בחזרה פטור - דלית ליה הנאה שלא נתקבלו

לוקח

8. רש"י מסכת בבא מציעא דף פא עמוד א

ונאנסו בהליכה חייב - דהואיל וקצץ דמיהן, ומשכן לשם לקיחה - **הרי הם לקוחין בידו עד שידע שאינה לקוחה**

9. סמ"ע סימן ר

והוא שיגביהנו כדי לקנות כו'. פירוש, מגביה אותו לקנותו בסך דמים כדי קצבתו **אם ייטב בעיניו, ומשו"ה אין המוכר יכול לחזור [בו], והלוקח יכול לחזור בו ולומר להמוכר הגבהתיהו לקנותו כשייטב בעיני ולא טוב הוא בעיני, ומ"מ חייב הוא באונסין כל זמן שלא גילה הלוקח דעתו קודם האונס שאינו חפץ בו**

10. הר"ן על הרי"ף מסכת עבודה זרה דף ד עמוד ב

וכל כי האי גונא ברשות לוקח היא דהוה ליה כי ההיא דתניא בפרק השוכר את האומנין (דף פא א) ובפרק ארבעה נדרים (דף לא א) הלוקח כלים לשגר לבית חמיו ואמר לו אם מקבלים אותם ממני אני נותן לך דמיהן ואם לאו אני נותן לך לפי [טובת הנאה] שבהן ונאנסו בהליכה חייב וטעמא דמילתא שכיון שהדבר תלוי ברשות לוקח הרי הן שלו עד שגילה בדעתו שאינו חפץ במקחו...

11. חידושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף פח עמוד א

וכן דוקא בזבונא חריפא דהנאת לוקח הוא וכמאן דזבניה דמי אבל זבניא דלאו חריפא דהנאת מוכר היא אף על גב דקיצו דמי לא מיחייב באונסין וכדאיתא בנדרים:

12. יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף פח עמוד א

ומסקנא בפרק ארבע נדרים (נדרים דף ל"א ע"א) דה"מ בזבניא חריפא דהנאת לוקח היא, משום דנפשי עליה לוקחין וחייש דילמא הדר ביה מוכר ולא משכח איהו זבניא דכותיה בהני דמי. ואמטול הכי ניחא ליה ללוקח דליקום ברשותיה לכל מילי, כי היכי דלא יכיל מוכר למהדר ביה. אלא בזבניא מציעא דלא נפשי עליה לוקחין כולי האי, הנאת תרויהו היא לקיומיה למקח, דאי הדר ביה חד מיניהו כי היכי דחייש לוקח דילמא לא מתרמי ליה אחרים דכותיה בהני דמי, הכי נמי חייש מוכר דילמא לא מתרמי ליה לוקח אחרניא דזבין ליה מיניה בהני דמי. וכיון דסמכא דעתיה דלוקח דלא הדר ביה מוכר מיניה, לא ניחא ליה דליקום ברשותיה מהשתא אפילו למהוי ידו על העליונה

13. ר"י מיגאש מסכת בבא בתרא דף פח עמוד א

גופא אמר שמואל הנוטל כלי מן האומן וכו'. והא דאמרין דכי קייצי דמים כמאן דקניא דמי ה"מ לאחייביה באונסיה אי נמי דלא מצו מוכר למיהדר ולאפוקי מיניה **דאף על גב דמוכר הא לא אמר ליה משוך וקני כיון דשויה קמיה לזבני בעלמא ואתא האי ושקליה למחזייה אדעתא למיקנייה ולא קאמר ליה מידי קנייה לוקח... אבל ודאי אי בעי הלוקח לאהדורי מצו מהדר ליה דהא לאו בתורת קניין אגבהה הוא דשקלה אלא לבקורי הוא דשקליה**

ב' דינים

14. רשב"ם בבא בתרא דף פח עמוד א

וטעמא משום דקייצי דמיה זבניא חריפא הוא הרי הוא בנטילה זו כמו לוקח גמור אי נמי כמו שואל שכל הנאה שלו בו

15. חידושי הריטב"א מסכת בבא מציעא דף פא עמוד א

ודוקא בזבניא מציעתא או דרמי על אנפיה אבל בזבניא חריפא חייב באונסין אף על פי שלא קצץ דמיהן, דהא במס' נדרים (ל"א א') אייתי תלמודא ההיא דשמואל ואוקמה תלמודא בזבניא חריפא דהנאת לוקח היא, והתם לא אדכר תלמודא דקייצי דמיהו, ובודאי דתרתו מימרי דשמואל לא פליגן מדלא רמו להו בגמי, אלא תרווייהו איתנהו דכל היכא דקצץ דמים הוי ליה לוקח כל זמן שלא אמר או שלא גלה דעתו שאינו רוצה בו, וכיון דלוקח הוא ברשותיה קאי לאונסין ולא בעינן בהא זבניא חריפא, אבל היכא דלא קיצו דמיה אין כאן מקח כלל דמשיכה בלא פסיקת דמים לא קניא כדאיתא בפרק הספינה ובפרק בתרא דע"ז, וכיון שכן אין לחייבו לזה אלא מטעם שנעשה עליו כשואל הואיל וכל הנאה שלו ולא חשיב כל הנאה שלו אלא היכא דהוי זבניא חריפא

16. רמב"ם הלכות מכירה פרק ד הלכה יד

הנוטל כלים מן האומן על מנת לבקרן, אם היו דמיו קצובין ונאנס בידו חייב בדמיו, הואיל ודמיו קצובין, מעת שהגביהו נעשה ברשותו, והוא שיגביהו כדי לקנות את כולו, ויהיה אותו חפץ הנמכר חביב על הלוקח, אבל חפץ שהמוכר קץ בו והוא מבקש ורודף למכרו, הרי הוא ברשות המוכר עד שיפסוק הדמים ויגביהו הלוקח אחר שפסק.

17. רמב"ם הלכות שלוחין ושותפין פרק ב הלכה ח

הלוקח כלים מבית האומן לשגרן לבית חמיו ואמר לו אם מקבלין אותן ממני אני אתן לך את דמיהם ואם לאו אתן שכר מועט ונאנסו בהליכה הרי זה חייב לשלם ואם נאנסו בחזרה פטור, נטלן ע"מ למכרן לאחרים ואמר לו אם ימכרו במקום פלוני או עד זמן פלוני אתן לך דמים כך וכך ואם לא ימכרו אחזירם לך ונאנסו בין בהליכה בין בחזרה חייב לשלם.

נ"מ

שאל	לוקח	מעין לוקח
האם המוכר יכול לחזור?	כן	לא
האם לוקח נחשב לבעלים של החפץ?	לא	כן (אולי תלוי בגדר "לוקח על תנאי")
אם הוא מבקר הרבה חפצים ורוצה לקנות רק א' האם הוא חייב באונסין על כולם?	כן	לא
האם הוא פטור אם המוכר "עמו במלאכתו"?	כן	לא
האם הלוקח צריך "דעת קונה"?	לא	כן (דעת ביקור)

נתקל פושע ואדם מועד לעולם

18. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פב עמוד ב- פג עמוד א

משנה. המעביר חבית ממקום למקום ושברה, בין שומר חנם בין שומר שכר - ישבע. רבי אליעזר אומר: זה וזה ישבע, ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע... למימרא דסבר רבי מאיר נתקל לאו פושע הוא? והתניא: נשברה כדו ולא סילקו, נפלה גמלו ולא העמידה - רבי מאיר מחייב בהזיוקן, וחכמים אומרים: פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים. וקיימא לן דבנתקל פושע פליגי! אמר ר' אלעזר: תברה, מי ששנה זו לא שנה זו ואתא רבי יהודה למימר: שומר חנם - ישבע, נושא שכר - ישלם, האי כי דיניה והאי כי דיניה. ואתא רבי אליעזר למימר: אין, גמרא כרבי מאיר. ומיהו, תמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע. בשלמא שומר חנם - משתבע דלא פשע בה, אלא שומר שכר אמאי משתבע? כי לא פשע נמי שלומי בעי. ואפילו שומר חנם נמי, התינח במקום מדרון, שלא במקום מדרון, מי מצי משתבע דלא פשע? ואפילו במקום מדרון נמי, התינח היכא דליכא ראייה, אבל היכא דאיכא ראייה - ניתי ראייה ונפטור. דתניא, איסי בן יהודה אומר: אין ראה שבעת ה' תהיה בין שניהם, הא יש רואה - יביא ראייה ויפטור. ורבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: שבועה זו תקנת חכמים היא, שאם אי אתה אומר כן - אין לך אדם המעביר חבית לחבירו ממקום למקום. היכי משתבע? אמר רבא: שבועה שלא בכוונה שברתיה.

19. חידושי הריטב"א מסכת בבא מציעא דף פג עמוד א

רש"י פי' כדלעיל דר' אליעזר סבר כר' יהודה דנתקל כגנבה ואבדה הוא, ותמיהא מילתא כיון דהשתא סבירא ליה לר"מ דשבועה זו תקנת חכמים היא מה יש לו עוד לתמוה על רבותיו דגמיר מינייהו גמרא כר"מ, ולמה ישבש דברי רבותיו לומר דלית להו תקנה בזו וטעו בעיקר דינא, אין זה אלא מן המתמיהין, לפיכך הנכון דאף רבי אליעזר ס"ל דאיכא הכא תקנת חכמים, ומשום דסבירא ליה בעיקר דין נתקל כרבי יהודה היה תמה ואומר שאף לפי התקנה יש לתמוה היאך נאמר זה וזה ישבע כר"מ, שהרי תקנת חכמים היתה בנתקל ונתקל לאו פושע הוא, וכיון שכן לא עשו חכמים תקנה לפושע אלא לאותן שהן כעין גנבה ואבדה, ולא הוצרכה תקנה לש"ח שלא פשע, דהא כיון דנתקל סתם לאו פושע הוא מדינא נפטור ואינו צריך תקנה, ולש"ש הוא שהוצרכה תקנה לפוטרו, ודוקא כשלא פשע, אבל אם פשעו בין ש"ח ובין ש"ש חייבין כדינם, שלא עשו תקנה אלא בסתם נתקל שאינו פושע, וזו היא תמיהתו של ר' אליעזר היאך נאמר כי לעולם זה וזה ישבע ויפטור דהא תינח במקום מדרון דנתקל לאו פושע אבל במקום שאינו מדרון נתקל פושע הוא ושניהם חייבים.

20. חידושי הריטב"א מסכת בבא מציעא דף פג עמוד א

והא דאמרינן היכי משתבע אמר רבה שבועה שלא בכונה שברתיה. היינו אליבא דר"מ דלדידיה אפי' פושע פטור ואינו משלם אלא כשעשה בכוונה, אבל לר' אליעזר דסבר דנתקל לאו פושע ולא עשו תקנה לפושעים משתבע שלא פשע, וכיון דקיי"ל בב"ק דנתקל לאו פושע הוא לית הלכתא כר"מ, וכו' יהודה נמי אין הלכה בכאן דאיהו סבר שלא עשו תקנה בכאן, והוה ליה יחידאה דהא ר"מ ורבי אליעזר פליגי עליה בהא, הלכך הלכתא כרבי אליעזר דסבר בעלמא נתקל לאו פושע הוא כדקיי"ל בעלמא וכסברא דר' יהודה וסבר דאיכא תקנה בכאן במעבירי חבית וסתם נתקל לאו פושע הוא, הלכך במקום שאינו מדרון חייבין דפושע הוא שם ובמקום מדרון ישבע זה וזה שלא פשע ופטור

21. בית הבחירה (מאירי) מסכת בבא מציעא דף פב עמוד ב

ולפי מה שיתבאר בגמרא דין תורה כר' יהודה להיות שומר חנם נשבע שלא פשע ופטור ואין הנתקל פשיעה אף שלא במקום מדרון ושיהא שומר שכר חייב שהשבירה אינה כאונס והרי היא כגנבה ואבדה ומי"מ מתקנת חכמים לדון בה כר' מאיר ולהיות אף שומר

שכר נשבע שלא פשע ופטור שאם אתה מחייבו שלא בפשיעה אין לך אדם מעביר חבית ממקום למקום ולפיכך דנו בה שבירה כמיתת הבהמה ושאר האונסין :

22. טור חושן משפט הלכות שומר שכר סימן שד

המעביר חבית ממקום למקום ונתקל בדרך ישרה ונשבר החבית הוי פשיעה וחייב אפילו אם הוא שומר חנם מ"מ מצוה הוא לעשות לו לפני משורת הדין וליתן לו שכרו אם אין לו מה יאכל ואם נתקל במקום מדרון לא הוי פושע ודומה לגניבה ואבידה ומדינא שומר חנם נשבע שלא פשע בה ונפטר ושומר שכר ישלם אבל חכמים תקנו שגם שומר שכר ישבע שלא פשע בה ונפטר דאם לא כן אין לך אדם שמעביר חבית לחבירו ממקום למקום בשכר

23. טור חושן משפט הלכות נזקי ממון סימן תיב

המניח את הכד ברה"ה ובא אחר ונתקל בו ושברו פטור שאין דרך בני אדם להתבונן בדרכים ואם הוזק בו בעל הכד חייב...

24. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף כו עמוד א

מתני'. אדם מועד לעולם, בין שוגג בין מזיד, בין ער בין ישן. סימא את עין חבירו, ושיבר את הכלים - משלם נזק שלם. גמי' מנא הני מילי? אמר חזקיה, וכן תנא דבי חזקיה, אמר קרא: פצע תחת פצע, לחייבו על השוגג כמזיד, ועל האונס כרצון.

25. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף כח עמוד א - כח עמוד ב

מתני'. נשברה כדו ברה"ר, והוחלק אחד במים או שלקה בחרסית - חייב; רבי יהודה אומר: במתכוין - חייב, באינו מתכוין - פטור... ר' יהודה אומר: במתכוין - חייב [וכו']. ה"ד מתכוין? אמר רבה: במתכוין להורידה למטה מכתיו. א"ל אביי: מכלל דמחייב ר"מ אפילו נפשה! א"ל: אין, מחייב היה ר"מ אפי' אזנה בידו! אמאי? אנוס הוא, ואונס רחמנא פטריה, דכתיב: ולנערה לא תעשה דבר!

26. תוספות מסכת בבא מציעא דף פב עמוד ב

וא"ת כי נמי סבר רבי מאיר דנתקל לאו פושע הוא אלא אנוס אמאי פטור והא אדם המזיק מרבינן (ב"ק דף כו:) מפצע תחת פצע לחייב על אונס כרצון וי"ל דלאו בכל אונס חייב אדם המזיק אלא באונס דכעין גניבה ואבידה כמו רוח שאינה מצויה... אבל באונס גמור פטור אדם המזיק כדמשמע בירושלמי דאם היה ישן ובא חבירו וישן אצלו והזיקו זה את זה הראשון פטור והשני חייב... וא"ת ורבי יהודה דאמר נתקל לאו אנוס הוא ומחייב שומר שכר אמאי פטור מעביר בחנם והלא הוא אדם המזיק וי"ל דנתקל הוי לרבי יהודה כעין גניבה דהוי קרוב לאונס ולכך פטור אדם המזיק ולא מחייב אדם המזיק אלא בדבר שהוא כעין אבידה דהוי קרוב לפשיעה כדאמר בהשואל (לקמן דף צד:) דאבידה קרובה לפשיעה וגניבה קרובה לאונס ורוח שאינה מצויה חשובה כעין אבידה ולהכי חייב בה אדם המזיק

27. נימוקי יוסף מסכת בבא קמא דף יג עמוד א

ברוח שאינה מצויה - דאנוס הוא ואונס רחמנא פטריה כדילפינן מולנערה לא תעשה דבר ודוקא באונס גמור דלא מצי לעיוני דלא ליתרע האי היזקא אבל היכא דהוה מצי לעיוני חייב דכה"ג ודאי רבי רחמנא אונס כרצון לחיובא כדמפרש לעיל פרק כיצד הרגל [דף כו ב]:

28. חידושי הרמב"ן מסכת בבא מציעא דף פב עמוד ב

ומצאתי בתוס' בב"ק (כ"ז ב') שמפרשים אותה משום אדם המזיק, וא"כ למה פטרוהו לדברי האומר אנוס הוא והלא אדם מועד לעולם בין באונס בין ברצון, והם השיבו שאינו חייב באונסין גדולים וסמכו אותה מן הירו' שאמרו בישן ובא חבירו וישן אצלו הוא המועד, ואי אפשר להעמידה דהתם משום דשני פשע בעצמו... וסוף דבר כיון שהזכירו חכמים באונס נזקין אבן מונחת בחיקו ולא הכיר בה מעולם (ב"ק כ"ו ב'), ונפל מן הגג ברוח שאינה מצויה (שם כ"ז א') הרי הזכירו סוף האונסין כלם, דרוח שאינה מצויה אפילו כאותה של אליהו במשמע, דרוח מצויה הזכירו לענין ש"ח אבל רוח שאינה מצויה לא הזכרה בתלמוד אלא לענין אונס דהוא מן האונסין הגדולים שבעולם, ואין כאן מקום להאריך בזה יותר מדאי.

29. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף כז עמוד א

וכן כתב הר"ר ישעיה ז"ל ... וריב"א פירש דאדם המזיק דמי לשומר שכר בין לכעין גניבה בין לכעין אבידה ואם נתקל ונפל על הכלים ושברם חייב והא דפטור נתקל במעביר חבית וכן טבח שקלקל משום דכיון שמתעסקין הן לטובת הניזק לאו אדם המזיק הוא ויש להם דין שומר אם שומר חנם שומר חנם ואם שומר שכר שומר שכר. ע"כ לשונו.

30. היקף אחריות אדם המזיק

- תוספות ב"מ - חייב רק באונס כעין אבידה
- ריב"א בשטמ"ק ב"ק כז. - חייב באונס כעין גניבה ואבידה ופטור בשאר אונסין

- נימוקי יוסף ב"ק- חייב בכל חוץ מאונס גמור
- רמב"ן- חייב בכל אפילו אונס גמור

31. רשימות שיעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת בבא קמא דף כו עמוד א

לשם ביאור המחלוקת עלינו לחקור אם המחייב של אדם המזיק הוא ביטול חובת השמירה המוטלת עליו כעין חובת השמירה המוטלת על בעליהם של ממון המזיק או שהמחייב באדם המזיק הוא מעשה הנזק שעשה. לתוס' המחייב הוא ביטול חובת השמירה ולכן פוטר באונס כעין גניבה כי באופן הזה אין להאשימו בביטול חובת שמירה. מאידך הרמב"ן סובר שהמחייב הוא מעשה הנזק ולכן גם אדם המזיק באונס גמור חייב מאחר שעשה מעשה נזק.

חריגים

1. The damaged party was negligent- ניזק פשע בעצמו
 - a. is exempt if the מזיק lies next to him after he is already sleeping - **ירושלמי**
 - b. is exempt for stepping on jug in /רה"ר/breaking barrel if the owner stops suddenly. - **ב"ק לב, ב"ק נז**
2. the מזיק had permission to perform the act which caused the damage. - מתעסק ברשות
 - a. is exempt שוחט/ Porters are exempt from paying for the barrels/ - **ב"מ פב, ב"ק צט**: שחיטה
 - b. Legal authority to assume ownership- Children don't pay full damages for slaughtering an animal their father borrowed. - **ב"ק קיב**
3. The force which destroyed the object isn't considered the מזיק's force - לאו כח המזיק
 - a. is exempt for the damage he caused by dropping jug after stumbling. - **ב"ק כח**

32. שולחן ערוך חושן משפט הלכות נזיקין סימן שעח

אסור להזיק ממון חבירו. ואם הזיקו, אף על פי שאינו נהנה, חייב לשלם נזק שלם, בין שהיה שוגג בין שהיה אנוס. (ודוקא שאינו אנוס גמור, כמו שנתבאר). כיצד, נפל מהגג ושבר את הכלי, או שנתקל כשהוא מהלך ונפל על הכלי ושברו, חייב נזק שלם.

33. ש"ך חושן משפט סימן שעח ס"ק א

ודוקא שאינו אנוס כו'. הלי' מגומגם וכך הל"ל וי"א דוקא שאינו אנוס גמור דמלשון הרמב"ם והמחבר משמע דאין חילוק וכ"כ הרב המגיד דלהרמב"ם אין חילוק:

34. חושן אהרן סימן כ

א"כ נראה בנידון דידן דהאשה הויה אנוסה באונס גמור דאין לידה תלוי בשליטתה, נראה דיהא תלוי בפלוגתת השולחן ערוך והרמ"א. דלשו"ע חייבת ולהרמ"א פטורה